

ҚОНУНИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Дар бораи ҳимоя ва дастгирии давлатии соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2002, №4, қ-1, мод. 293; соли 2005, №7, мод.400; соли 2007, №5, мод. 364; соли 2008, №12, қисми 2, мод.997; Қонуни ҚТ аз 25.03.11с. №701)

Қонуни мазкур қоидаҳои умумии ҳимоя ва дастгирии давлатӣ, инкишофи озоди соҳибкорию дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намуда, шаклу усулҳои ҳавасмандгардонӣ танзими давлатии фаъолияти субъектҳои соҳибкорию муқаррар менамояд.

БОБИ 1. ҚОИДАҲОИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мақсади Қонун

Мақсади Қонуни мазкур аз амалӣ гардонидани ҳуқуқҳои озодона истифодабарии қобилияту амволи худ барои фаъолияти соҳибкорие иборат мебошад, ки онро Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар қонунҳо муқаррар кардаанд.

Моддаи 2. Доираи татбиқи Қонун

Қонуни мазкур дар тамоми қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбати ҳамаи субъектҳои соҳибкорӣ, сарфи назар аз матлабу мақсади фаъолияти онҳо, шаклҳои ташкилию ҳуқуқӣ ва моликияташон амал мекунад.

Моддаи 3. Қонунгузорӣ дар бораи ҳимоя ва дастгирии давлатии соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳимоя ва дастгирии давлатии соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрию ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин аз санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф намудааст, иборат мебошад.

Моддаи 4. Мафҳумҳои асосӣ ва истилоҳоте, ки дар Қонуни мазкур истифода мешаванд

Соҳибкорӣ - фаъолияти мустақилона ба таваккали худ амалишавандаи шахсони ба чунин сифат бо тартиби муқарарнамудаи қонун бақайдгирифташудае мебошад, ки барои мунтазам ба даст даровардани фоида аз истифодаи молу мулк, истеҳсол, фуруши мол, иҷрои кор ё хизматрасонӣ равона карда шудааст.

Иҷозатнома (литсензия) – ҳуҷҷатест, ки барои амалӣ гардонидани намуди муайяни фаъолият ба мӯҳлати дар он зикргардида аз тарафи мақоми ваколатдор ба шахси ҳуқуқӣ ё соҳибкори инфиродӣ дода мешавад.

Байдҳои дуюм ва чоруми моддаи 4 хориҷ карда шуд (ҚЧТ аз 29.12.10с №658).

Моддаи 5. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ

Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз инҳо иборат аст:

- муайян кардани принципҳои умумӣ, самтҳои афзалиятнок ва тарзҳои ҳимояву дастгирии давлатии соҳибкорӣ;
- муқаррар намудани тартиби таъсиси мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва ташкили фаъолияти онҳо дар соҳаи ҳимоя ва дастгирии давлатии соҳибкорӣ;
- тартиб додан ва амалӣ гардонидани барномаҳои давлатии раванқу ривочи соҳибкорие, ки аз ҳисоби буҷет ва фондҳои махсуси давлатӣ маблағгузорӣ карда мешаванд;
- пешниҳоди таклифҳо оиди имтиёзҳо барои субъекти соҳибкорӣ аз рӯи андозии давлатӣ ва дигар пардохтҳо ба буҷети давлатӣ.

Мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ тамоми масъалаҳоро дар соҳаи ҳимояву дастгирии соҳибкорӣ мутобиқи салоҳияти худ ҳаллу фасл намуда, аз ҷумла барои ҳимояву дастгирии соҳибкорӣ аз ҳисоби буҷети маҳаллӣ тадбирҳои иловагӣ меандешанд. **(ҚЧТ аз 25.03.11с. №701)**

Моддаи 6. Шаклҳо ва намудҳои фаъолияти соҳибкорӣ

Ҳама гуна шаклҳои соҳибкории дар қонунҳои амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинигардида аз тарафи давлат эътироф ва иҷозат дода мешаванд.

Соҳибкорӣ дар доираҳои муқаррарнамудаи қонунҳо бо таври зайл амалӣ мегардад:

- бо истифодаи меҳнати кироӣ;
- бе истифодаи меҳнати кироӣ;

- бо таъсиси шахси ҳуқуқӣ;
- бе таъсиси шахси ҳуқуқӣ.

Соҳибкорӣ метавонад дар шаклҳои зерин амалӣ шавад:

соҳибкории инфиродӣ - фаъолияти мустақилонаи шахси воқеие мебошад, ки бидуни таъсиси шахси ҳуқуқӣ аз номи худ ва таваккалона бо масъулияти амволии худ, ба гирифтани фоида (даромад) равона карда шудааст;

соҳибкории шахси ҳуқуқӣ - фаъолияти мустақили ба таваккали худ амалишавандаи ташкилотест, ки барои мунтазам ба даст даровардани фоида аз истифодаи молу мулк, фурӯши мол, истеҳсол, иҷрои кор ё хизматрасонӣ равона карда шудааст.

Ҳамаи субъектҳо дар амалӣ намудани фаъолияти соҳибкорӣ ҳуқуқӣ баробар доранд.

Фаъолияти соҳибкорӣ ба намудҳои зерин тақсим мешавад:

- 1) соҳибкории хурд
- 2) соҳибкории миёна
- 3) **соҳибкории калон.**

Моддаи 7. Субъектҳои фаъолияти соҳибкорӣ

Ба субъектҳои фаъолияти соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил шуда метавонанд:

- шахси воқеӣ, яъне шахрвандони Тоҷикистон, хориҷӣ ва шахсони бешаҳрванд;
- шахси ҳуқуқӣ - ташкилотҳои тиҷоратӣ ва ғайри тиҷоратӣ, инчунин ташкилотҳои хориҷие, ки ба фаъолияти соҳибкорӣ машғуланд.

Моддаи 7¹. Субъектҳои соҳибкории хурд

Ба субъектҳои соҳибкории хурд соҳибкорони инфиродӣ ва шахсони ҳуқуқӣ ба фаъолияти соҳибкорӣ машғуле дохил мешаванд, ки дар сармоияи оинномавии онҳо ҳиссаи иштироки давлат аз 25 фоиз зиёд намебошад ва ба меъёрҳои зерин мутобиқ аст:

- андозаи даромади умумии онҳо дар авали соли андоз бе назардошти андоз аз арзиши иловашуда ва андоз аз савдои чакана аз ҳадди **чоркаратаи** муқаррарнамудаи моддаи 202 Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон зиёд набошад; **(ҚЧТ аз 25.03.11с. №701)**

- шумораи миёнаи кормандон дар давраи соли тақвими на зиёдтар аз 30 нафар, барои истеҳсолкунандагони маҳсулоти кишоварзӣ то 50 нафар бошад.

Ба субъектҳои соҳибкории худ соҳибкорони инфиродӣ ва шахсони ҳуқуқӣ, ки ба фаъолиятҳои зерин машғул мебошанд, дохил карда намешаванд:

- истеҳсоли молҳои зераксизӣ;
- таҳвили алюминийи аввалия;
- фаъолият дар соҳаи истифодабарии қаҳри замин;
- фаъолияти бонкӣ (ё барои машғул шудан бо намуданҳои алоҳидаи амалиёти бонкӣ) ва суғуртавӣ;
- фаъолияти вобаста ба идоракунии фондҳои инвестиционӣ;
- фаъолияти касбӣ дар бозори коғазҳои қиматнок.

Дар ҳолати зиёд шудани яке аз меъёрҳои пешбиниамудаи моддаи мазкур имтиёзҳои барои субъектҳои соҳибкории хурд муайянкардаи қонунгузорӣ ба субъектҳои соҳибкории хурд татбиқ карда намешаванд.

Моддаи 7². Субъектҳои соҳибкории миёна ва калон

Ба субъектҳои соҳибкории миёна соҳибкорони инфиродӣ ва шахсони ҳуқуқӣ, ки мутобиқи меъёрҳои зерин ба фаъолияти соҳибкорӣ машғул мебошанд, дохил мешаванд:

- агар андозаи даромади умумии онҳо дар авали соли андоз бе дарназардошти андоз аз арзиши иловашуда ва андоз аз савдои чакана аз ҳадди **чоркаратаи** муқаррарнамудаи моддаи 202 Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 15 миллион сомонӣ зиёд набошад; **(ҚЧТ аз 25.03.11с. №701)**

- агар шумораи миёнаи кормандон дар давраи соли тақвими аз 30 то 100 нафар, вале барои истеҳсолкунандагони маҳсулоти кишоварзӣ аз 50 то 200 нафар бошад.

Субъектҳои соҳибкории калон соҳибкорони инфиродӣ ва шахсони ҳуқуқӣ эътироф карда мешаванд, ки яке аз меъёрҳои фаъолияти онҳо аз ҳадди ниҳони меъёрҳои муқаррарнамудаи қисми якуми моддаи мазкур зиёд бошад.

Шумораи миёнаи солони кормандони субъектҳои соҳибкорӣ мутобиқи дастурамали тасдиқнамудаи мақоми ваколатдори оморӣ давлатӣ муайян карда мешавад.

БОБИ 2. БАҚАЙДГИРИИ ДАВЛАТИИ СУБЪЕКТИ ФАЪОЛИЯТИ СОҲИБКОРВ

Моддаи 8. Асосҳои умумии бақайдгирии давлатии субъекти фаъолияти соҳибкорӣ

Субъекти фаъолияти соҳибкорӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи бақайдгирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ» ба қайди давлатӣ гирифта мешавад. (ҚЧТ аз 29.12.10с №658)

Мақомоти ваколатдори Хукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин **мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлати** ҳуқуқ надоранд хангоми бақайдгирии давлатии субъекти ҳама намудҳои соҳибкорӣ нисбат ба шартҳои муқаррарнамудаи қонунҳо ва санадҳои дигари меъёриву ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон шартҳои иловагӣ гузоранд. **(ҚҶТ аз 29.12.10с №658)**

Рад кардани бақайдгирии давлатии субъекти фаъолияти соҳибкорӣ танҳо дар ҳолатҳои ба талаботи муқаррарнамудаи санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ мувофиқ набудани феҳристи ҳуҷҷатҳои пешниҳодшуда ва маълумоти дар онҳо овардашуда мумкин аст.

Ғайриқонунӣ рад намудан ё худ саркашӣ кардан аз бақайдгирии давлатии субъекти фаъолияти соҳибкорӣ тибқи санадҳои меъёрию ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон боиси ҷавобгарӣ мегардад.

Моддаи 9 ва 10 хориҷ карда шуд (ҚҶТ аз 29.12.10с №658)

Моддаи 11. Қатъи фаъолияти соҳибкорӣ

Фаъолияти соҳибкорӣ дар ҳолатҳои зерин метавонад қатъ ёбад:

- бо қарори муассисони он ё мақоми шахси ҳуқуқие, ки мутобиқи ҳуҷҷатҳои таъсисотӣ чунин ваколат дорад, аз ҷумла бо сабаби гузаштани мӯҳлате, ки шахси ҳуқуқӣ барои он таъсис шуда буд, ноил шудан ба мақсадҳои таъсиси он, ё аз ҷониби суд беэтибор дониста шудани бақайдгирии шахси ҳуқуқӣ бо сабаби роҳ додан ба қонунвайронкунӣ хангоми таъсиси он;

- бо қарори суд дар сурати бидуни иҷозатнома (литсензия) фаъолият кардан, дигар қонунвайронкуниҳо, ё дар сурати татбиқи мунтазами фаъолият, ки хилофи мақсадҳои оинномавии шахси ҳуқуқӣ мебошад;

- дар ҳолати гузаштани мӯҳлати эътибори иҷозатнома (литсензия) ё патент;

- бо сабаби муфлис эътироф шудан.

Талаби қатъ ёфтани фаъолияти соҳибкорию тибқи асосҳои дар ҳамин модда зикргардида мақоми ваколатдори давлатӣ метавонад ба суд пешниҳод намояд.

Бо қарори суд мумкин аст вазифаи барҳам додани шахси ҳуқуқӣ ба зиммаи муассисони он ё мақоми дар асоси ҳуҷҷатҳои таъсиси шахси ҳуқуқӣ бо барҳамдиҳии он ваколатдошта гузошта шавад.

Шахси ҳуқуқие, ки ташкилоти тиҷоратӣ аст ва чун кооперативи матлубот ё фонди ҷамъиятӣ фаъолият мекунад, бо сабаби муфлис эътироф шудан мутобиқи санадҳои меъёрию ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон барҳам дода мешавад.

Муқаррароти бо сабаби муфлисшавӣ барҳам додани шахси ҳуқуқӣ ба муассисаҳо дахл надорад.

Дар мавриди қатъ ёфтани фаъолияти соҳибкорӣ, шахси ҳуқуқӣ вазифадор аст, мувофиқи талаботи санадҳои меъёрию ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷараёни барҳамдиҳиро гузарад.

БОБИ 3. ФАЪОЛИЯТИ ХОҶАГИДОРИИ СОҶИБКОР

Моддаи 12. Баамалбарории фаъолияти хоҷагидорие соҳибкор

Соҳибкор метавонад ҳамагуна фаъолияти хоҷагидорие мувофиқи ҳуҷҷатҳои таъсисӣ ба амал барорад, агар онҳоро қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накарда бошад.

Соҳибкор молҳои (корҳои, хизматрасониҳои) истехсолнамуда ва ба дастовардаашро мустақилона ба муомилот мебарорад.

Супоришҳои давлатие соҳибкор дар асоси шартнома иҷро мекунад.

Моддаи 13. Самтҳои фаъолияти соҳибкорӣ

Соҳибкор бо назардошти манфиатҳои худ ва ҷомеа фаъолияти хешро бояд бо самтҳои зерин сафарбар намояд:

- бо мақсади кам кардани бекорӣ ва баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардум барои ба вучуд овардани ҷойҳои иловагии корӣ дар саноат, сохтмон, хоҷагии қишлоқ ва дигар соҳаҳо, махсусан соҳаи хизматрасонӣ тадбирҳо андешад;

- ба қори ташкили истехсолот, махсусан оид ба коркарди маҳсулоти хоҷагии қишлоқ, сохтмон ва ба бозори дохилию хориҷӣ баровардани он ҷораҳои зарурӣ бинад;

- меъёрҳои амалкунандаи экологӣ, ҳифзи муҳити зист, ҳолати санитарӣ, саломатии аҳоли, техникаи бехатарӣ ва стандартҳоро риоя намояд;

- ба молҳои истехсоли хориҷӣ бо назардошти афзалиятҳои нисбии мамлакат ва истифодаи самараноки захираҳои табиӣ маҳаллӣ рақобат ба вучуд оварад;

- аз дастовардҳои навини илму техникаи ҷаҳонӣ, омӯзиши дигар забонҳо, истифодаи усулҳои ҳозиразамони маркетинг, менечмент, инчунин татбиқи технологияи навтарин воқиф бошад.

Моддаи 14. Маҳдудкунии даҳолати мақомоти ҳокимияти давлатӣ ба фаъолияти соҳибкорӣ

Ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва идоракунӣ корҳои зайл манъ аст:

- ба соҳибкорон додани дастур дар бораи таҳвили мол (иҷрои кор, хизматрасонӣ) ба истеъмолкунандагони муайян;

- муқаррар намудани нархҳо ба молҳои (корҳои, хизматрасониҳои) фурухташавандаи соҳибкорон аз ҷумла бо роҳи муқаррар намудани андозаи нархи фуруш ё дараҷаи баландтарини даромадноки, ғайр аз ҳолатҳои дар қонун пешбинишуда.

Моддаи 15 . Тартиби пешниҳод кардани ҳисобот

Субъекти соҳибкорӣ мутобиқи тартибу мӯҳлати дар санадҳои ҷорӣ меъёриро ҳуқуқӣ пешбинишуда ҳисоботи заруриро оид ба омор, муҳосиба, андозсупорӣ ва дигар ҳисоботдиҳиро ба мақомоти дахлдори давлатӣ амалӣ мегардонад ва пешниҳод менамояд.

Моддаи 16. Имтиёзҳои ҳангоми андозбандии субъекти соҳибкорӣ

Дар мавридҳои, ки пешниҳоди имтиёзҳои иловагӣ оид ба андозу бочҳо нисбати субъекти фаъолияти соҳибкорӣ, сохторҳои ёрирасони онҳо (фондҳои рушди соҳибкорӣ, ширкатҳои сармоягузори ва соҳибкорӣ) талаб карда мешавад, ҳисоббаробаркуниҳои дахлдори даромад ва зарари давлатӣ аз ин корҳо амалӣ гардонидани мешавад.

Чунин ҳисоббаробаркунии асоснок доир ба дастгирии соҳибкорӣ барои даровардани тағйирот ба қонунгузориҳои ҷорӣ андоз асос шуда метавонад.

Моддаи 17. Ҳуқуқҳои субъекти фаъолияти соҳибкорӣ

Субъекти фаъолияти соҳибкорӣ ҳуқуқ дорад:

- ҳамагуна корхонаю ташкилотро, ки хилофи санадҳои меъёриро ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон намебошанд, таъсис диҳад;
- пурра ё қисман аз амволи корхонаҳои давлатӣ ва корхонаҳои, ки ба шаклҳои дигари моликият алоқаманданд, тибқи тартиботи муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода барад, ё ба он соҳиб шавад;
- бо амволи худ ва амволи бо роҳи қонунӣ ба даст овардаш, дар фаъолияти субъектҳои соҳибкорӣ хоҷагидори дигар иштирок намояд;
- дар асоси шартнома аз амволи шахсони ҳуқуқӣ, шахрвандон ва шахсони бешаҳрванд истифода барад;
- ҳар миқдор кормандонро дар асоси шартнома киро намояд ва аз кор ҷавоб диҳад;
- намудҳо, системаҳо, ҳаҷми музди меҳнат ва дигар намудҳои даромади коргарони кироеро муқаррар намояд;
- барномаи фаъолияти хоҷагиро тартиб диҳад, таҳвилдиҳандагон ва истеъмолкунандагони маҳсулоти (корҳои, хизматрасониҳои) истеҳсолиро интиҳоб намояд, барои эҳтиёҷи давлат корҳо, хизматрасониҳоро дар асоси шартнома ба анҷом расонад;
- нарх, арзиш ва тарифҳои молҳои (корҳои, хизматрасониҳои) фурухташавандаро, ба истиснои ҳолатҳои, ки дар санадҳои меъёриро ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти зиддиинҳисорӣ пешбинӣ шудаанд, мустақилона муқаррар намояд;
- ҳисобҳои бонкӣ кушояд, ҳар гуна амалҳои ҳисобу китоб, қарздиҳӣ ва пули нақдиро анҷом диҳад;
- фонди (даромад) аз фаъолияти соҳибкориро, ки баъди пардохти андозҳо ва пардохтҳои дигари ҳатмӣ боқи мондаасг, озодона ихтиёрдорӣ намояд;
- бо тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёриро ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз системаи давлатии таъминоти иҷтимоӣ ва суғуртаи иҷтимоӣ истифода барад;
- ҳар гуна даромади аз рӯи ҳаҷм номаҳдуд гирад;
- бо тартиби муқарраршуда аз болои амал ва ё беамалии мақомоти давлатӣ ва дигар мақомот, инчунин аз шахсони мансабдоре, ки ҳуқуқҳои ва манфиатҳои қонунӣ онро поймол месозанд, аз ҷумла оид ба масъалаҳои вобаста ба санҷиши фаъолияти онҳо шикоят намояд;
- бо тартиби барои шахсони ҳуқуқӣ муқаррарнамудаи санадҳои меъёриро ҳуқуқӣ ҳамчун иштирокчиҳои робитаҳои берунии иқтисодӣ амалиёти аъсориро ба амал барорад;
- ба дигар амалҳои вобаста ба фаъолияти соҳибкорӣ машғул шавад, ба шарте, ки ин амалиёт хилофи санадҳои меъёриро ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон набошад.

Нисбати қарори маҳдуд намудани ҳуқуқ ба суд шикоят кардан мумкин аст.

Дар мавриди хусусигардонии иншоотҳои сохтмонӣ (ҳамчунин сохтмонҳои нотамо), ба ин объектҳои ҳуқуқдор шудани соҳибкор бо тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёриро ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ин объектҳои бо истифодаи доимии қитъаи замин, ки ин нуқтаҳои дар он ҷойгиранд, ба ихтиёри соҳибкор мегузарад.

Фаъолияти соҳибкорӣ инфиродӣ, ки тибқи тартиби муқарраршуда ба қайд гирифта шудааст, ба собиқаи корӣ ворид карда мешавад.

Тартиби баҳисобгирии собиқаи корӣ ва пешбурди дафтарчаи меҳнати соҳибкорӣ инфиродиро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мекунад.

Моддаи 18. Ҷаҳддорӣ субъекти фаъолияти соҳибкорӣ

Соҳибкор ӯҳдадор аст, ки:

- мутобиқи қонунгузориҳои меҳнат бо шахрвандоне, ки онҳоро ба сифати коргари киро ба кор мегирад, шартнома (қарордод) ва ҳамчунин бо талаби коллективҳои меҳнатӣ шартномаи коллективӣ бандад;

- барои муттаҳидшавии коргарони кироя ба иттифоқҳои касаба ва мақомоти дигари намоёндагии онҳо бо мақсади ҳимояи манфиатҳои иқтисодӣ-иқтисодии худ монеъ нашавад;
- ба коргарони кироя на камтар аз андозаи ҳадди ақали муқаррарнамудаи санадҳои меъёрию ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон маош диҳад;
- оид ба таъмини ҳифзи меҳнат, бехатарии экологӣ, санитарӣ ва техникаи бехатарӣ, тозагиву беҳдошти истеҳсолот, инчунин болоравии иқтисодиёт дар асоси қоидаву меъёрҳои қорӣ тадбирҳо андешад;
- пардохти саривақтии андозҳо ва дигар ўҳдадориҳои молиявии худро дар назди давлат ба иҷро расонад;
- дар бораи муфлисшавии худ ва имконнопазир будани адои ўҳдадориҳо дар назди қарздиҳандагон арз намояд;
- барои фаъолият дар соҳаҳои, ки тибқи санадҳои меъёрию ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозатнома (литсензия) талаб карда мешавад, иҷозатнома (литсензия) гирад;
- талабҳои дигари дар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинигардида роия намояд.

Моддаи 19. Иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолияти соҳибкорӣ

Иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолияти соҳибкорӣ мутобиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолият» амалӣ карда мешавад. (ҚҶТ аз 29.12.10с №658)

Моддаи 20. Нархгузори молҳои истеҳсолнамудаи субъекти фаъолияти соҳибкорӣ

Субъекти фаъолияти соҳибкорӣ моли (кори, хизматрасонии) худро, чи истеҳсоли худӣ ва чи моли аз дигар ҷой харидаашро бо нархи (арзиши, тарифи) мустақилона муқаррарнамудаи худ ё бо нархи шартномавӣ мефурӯшад.

Муқаррар кардани нархи давлатии мол бо мақсади роҳ надодан ба баландшавии инҳисории нархи он бо тартиби пешбининамудаи қонунгузори зиддинҳисорӣ ба амал бароварда мешавад.

Моддаи 21. Санҷиши фаъолияти субъекти соҳибкорӣ .

Санҷиши фаъолияти молиявӣ хоҷагидорӣ субъекти фаъолияти соҳибкорӣ (шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ) тибқи шартномаи байни соҳибкор ва ташкилоти аудиторӣ сурат мегирад.

Мутобиқи талаботи мақомоти андоз ҳангоми пешниҳод намудани ҳисобот соҳибкор метавонад хулосаи аудиториро истифода барад.

Талаб кардани маълумоти бонкӣ оиди муомилоти бонкии субъекти фаъолияти соҳибкорӣ, суратҳисобҳо ва маблағҳо танҳо тибқи қонунгузорӣ дар бораи фаъолияти бонкӣ сурат гирифта метавонад.

Санҷиши фаъолияти субъектҳои соҳибкорӣ мутобиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи санҷиши фаъолияти субъектҳои хоҷагидор дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» амалӣ карда мешавад.

БОБИ 4. ҲИМОЯ ВА ДАСТГИРИИ ДАВЛАТИИ СОҲИБКОРВ

Моддаи 22. Ҳимояи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии субъекти фаъолияти соҳибкорӣ

Давлат фаъолияти озоди иқтисодӣ, соҳибкорӣ, баробарҳуқуқӣ ва ҳифзи ҳуқуқии ҳамаи шаклҳои моликият, аз ҷумла моликияти хусусиро қафолат медиҳад.

Давлат набояд монеаи фаъолияти субъекти соҳибкорӣ шавад.

Шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони ҳуқуқии давлатҳои хориҷӣ, инчунин шахсони бешаҳрванд чун шаҳрвандон ва шахсони ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ғайр аз ҳолатҳои муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳуқуқи масъулияти баробар доранд.

Ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии соҳибкор бо роҳҳои зерин ҳимоя карда мешаванд:

- имконияти озодона анҷом додани ҳамаи намудҳои фаъолияти соҳибкорӣ тибқи тартиби муайяншуда ба ғайр аз намудҳои фаъолият, ки дар асоси иҷозатнома (литсензия) анҷом дода мешаванд;
- тартиби соддакардашудаи бақайдгирии субъекти соҳибкорӣ;
- бо санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ маҳдуд кардани санҷиши фаъолияти соҳибкорӣ, ки аз тарафи мақомоти давлатӣ ба амал бароварда мешаванд;
- шикоят кардан ба суд аз болои амал ё беамалии мансабдорони мақомоти давлатӣ, ки ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии субъекти фаъолияти соҳибкориро халалдор мекунанд;
- танҳо бо санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ муқаррар кардани номгуи корхона (хизматрасонӣ, молхона), ки барои соҳибкорӣ манъ ё маҳдуд шудаанд;
- бо дигар воситаҳои, ки санадҳои меъёрию ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

Мақомоти ваколатдори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои соҳибкорӣ дорои ҳуқуқи дар мақомоти судӣ, мақомоти ҳокимияти иҷроия ва мақомоти дигари давлатӣ ҳимоя кардани манфиату ҳуқуқҳои субъекти соҳибкорӣ мебошад.

Мақомоти ваколатдор дар бораи ҳуқуқвайронкуниҳое, ки нисбати субъекти фаъолияти соҳибкорӣ роҳ дода мешаванд, дар бораи тамоюли рушди соҳибкорӣ саривақт ба мақомоти дахлдор маълумот медиҳад, таҷрибаи фаъолияти сохторҳои соҳибкориро ҷамъбаст мекунад.

Мақомоти мазкур аз тарафи мақомоти нозир дар китоби санчишҳо дуруст қайд намудани санчишҳои субъекти соҳибкориро назорат мекунад. Ҳангоми зарурат дар назди мақомоти дахлдор масъалаи ба ҷавобгарӣ кашидани шахсони гунаҳкорро меғузорад.

Ба ғайр аз масъалаҳои дар Қонуни мазкур ва қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, дахлат ба қорҳои дохилии субъекти фаъолияти соҳибкорӣ манъ мебошад.

Моддаи 23. Дастгирии давлатии фаъолияти соҳибкорӣ

Дастгирии давлатии ҳама намуди фаъолияти соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз тарафи давлат дар шахси мақомоти ваколатдор тибқи салоҳияти онҳо ва **мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ**, дар ҳалли масъалаҳои иттилоотӣ, ташкилӣ-ҳуқуқӣ, молиявӣ қарздиҳӣ, моддию техникаи соҳибкорӣ, ки Қонуни мазкур пешбинӣ намудааст, ба амал бароварда мешавад. **(ҚҶТ аз 25.03.11с. №701)**

Дастгирии давлатии соҳибкорӣ дар самтҳои зерин амалӣ мегардад:

- тақмили базаи меъёриро ҳуқуқӣ ва қонунгузорӣ барои инкишофи соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- фароҳам овардани шартҳои имтиёзноке, ки онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон лозим мешуморад;
- ташкил кардани шароити мусоиди андозбандӣ, гумрукӣ ва сармоягузорӣ;
- барқарор намудани тартиби соддакардашудаи андозбандӣ, бақайдгирии соҳибкорӣ, иҷозатномадиҳӣ ва ё патент ба фаъолияти онҳо, сертификатсиякунонии маҳсулоти истеҳсол ва ё воридкардаи онҳо ва пешниҳоди ҳисоботи омориро муҳосибӣ;
- додани қитъаи замин ва амволи давлатӣ бо шарту тартиби соддакардашуда;
- дастгирии фаъолияти берунии иқтисодии соҳибкорӣ инчунин мусоидат ба пешрафти алоқаи тиҷоратӣ, илмӣ-техникӣ, истеҳсоли ва иттилоотии онҳо бо давлатҳои хориҷӣ;
- мусоидат ба ташкили фондҳои дастгирии фаъолияти соҳибкорӣ;
- **фароҳам овардани шароити мусоид барои фаъолияти шарикии амалӣ байни бахшҳои давлатӣ ва хусусӣ ва таъмини муколамаи баробарҳуқуқӣ онҳо бо роҳи таъсис додани шӯроҳои машваратӣ доир ба рушди соҳибкорӣ дар сатҳи ҷумҳуриявӣ ва маҳалло, таъмини ҳисоботдиҳии онҳо;**
- **мусоидат ба рушди соҳибқориҳои инноватсионӣ, аз ҷумла тавассути муқаррар намудани низоми махсуси ташкилию ҳуқуқӣ дар минтақаҳои озоди иқтисодӣ ва паркҳои технологӣ;**
- **қорӣ намудани барномаҳои магистрии идоракунии соҳибкорӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ бо мақсади тайёр намудани соҳибқорони касбии дорои дониши муосири иқтисодӣ ва ҳуқуқӣ;**
- тақмили донишу малакаи касбии субъектҳои соҳибқориҳои хурд бо роҳи ташкили машварат ё курсҳои кӯтоҳмуддат дар соҳаҳои маориф, молия, омор ва андоз тибқи барномаҳои таълимии мақомоти ваколатдори давлатии дастгирии соҳибкорӣ;
- фароҳам овардани шароити мусоид баҳри рушди фарҳанги андозсупорӣ, таблиғи ғояҳои соҳибкорӣ ва ҳавасмандгардонии соҳибқорони пешсаф;
- дар заминаи мониторинги рейтингӣ байналмилалӣ муҳити соҳибкорӣ муайян намудани роҳҳои минбаъдаи инкишофи баҳши хусусӣ дар мамлакат. **(ҚҶТ аз 25.03.11с. №701)**

Моддаи 24. Барномаҳои давлатии дастгирии фаъолияти соҳибкорӣ

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар сол ҳангоми таҳияи лоиҳаи буҷети давлатӣ дар он ҳаҷми маблағгузориҳои буҷетиро, ки барои амалигардонии барномаҳои давлатии дастгирии соҳибкорӣ ҷудо карда мешаванд, алоҳида пешбинӣ мекунад.

Мақомоти ваколатдори давлатӣ ва **мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ**, мутобиқи ҳаҷми маблағгузориҳои буҷетии ҷудокардашуда, чораҳои аниқ ва барномаҳои мақсадноки дастгирии соҳибқориро таҳия мекунад. **(ҚҶТ аз 25.03.11с. №701)**

Барномаҳои давлатии дастгирии фаъолияти соҳибкорӣ бо тартиби муқарраркардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия мешаванд ва онҳо бояд ба радифи барномаҳои давлатӣ бо назардошти ҳамаи самтҳои фаъолияти соҳибкорӣ ва мусоидат ба шуғли аҳолӣ, татбиқи сиёсати муҳоҷират, ҳалли проблемаҳои экологӣ, инчунин барҳамдиҳии оқибатҳои вазъиятҳои фавқуллода дохил шаванд.

Моддаи 25. Суғуртаи давлатии субъекти соҳибкорӣ

Суғуртаи давлатии фаъолият ва амволи субъекти фаъолияти соҳибкорӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёриро ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад.

Моддаи 26. Дастгирии давлатии субъекти фаъолияти соҳибкорӣ дар соҳаи иттилоотӣ

Мақомоти ваколатдори давлатӣ ва идораҳое, ки барои ташаккул ва истифодаи манбаъҳои давлатии иттилоот масъуланд, барои ба субъекти фаъолияти соҳибкорӣ фавран ва пурра пешниҳод намудани иттилоотӣ иқтисодӣ, ҳуқуқӣ, оморӣ, истехсолию техникӣ ва дигар иттилоотҳо дар асоси шартнома амал мекунанд.

Барои надодани иттилоотӣ дастраси умум аз манбаъҳои давлатии иттилоот ба суд шикоят кардан мумкин аст.

Моддаи 27. Дастгирии фаъолияти иқтисодии хориҷии субъекти фаъолияти соҳибкорӣ

Мақомоти давлатӣ ва ташкилотҳои ҷамъиятӣ бо мақсади дастгирии соҳибкорӣ чораҳоро барои васеъ намудани иштироки ҳама шаклҳои соҳибкорӣ дар муомилоти содиротию воридотӣ, намоишу ярмаркаҳои байналхалқӣ, татбиқи барномаҳо ва лоиҳаҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ ба амал мебароранд.

(БОБИ 5. ҲИФЗИ СИРРИ ТИЧОРАТИИ СУБЪЕКТИ ФАЪОЛИЯТИ СОҲИБКОРВ)

Моддаи 28. Ҳифзи сирри тичоратии субъекти фаъолияти соҳибкорӣ

Маълумоти сирри давлатӣ ҳисобнашавандае, ки бо истехсол, иттилооти технологӣ, идоракунии маблағҳо ва дигар фаъолияти субъекти хоҷагидори соҳибкорӣ алоқаманд буда, ошкор намудани онҳо, ба манфиати ин субектҳо зарар расонида метавонанд, ба сирри тичоратӣ тааллуқ доранд.

Таркиб ва ҳаҷми маълумоте, ки сирри тичоратиро ташкил медиҳанд, аз тарафи қонун муайян карда мешавад.

Ҳифзи сирри тичоратӣ дар манъи ошкор намудани маълумоте, ки дар қисми аввали моддаи мазкур нишон дода шудааст, ифода меёбад, яъне дар манъи паҳн кардани маълумот дар байни шахсони гуруҳи муайян ё гуруҳи номуайян ба ҳар шакле, ки набошад, инчунин дар манъи маълум кардани чунин маълумот ба шахси дигар.

Шахсе, ки ғайриқонунӣ маълумоти ташкилдиҳандаи сирри тичоратиро гирифтааст, ҳуқуқ надорад, ки онҳоро ба мақсадҳои ғаразноки худ, агар чунин истифода ба сирри тичоратии субъекти ҳуқуқӣ зарар расонида тавонад, қор фармояд.

Манъкунӣ ба субъекти соҳибкоре, ки навигарҳои истехсоли, ташкилий, молиявӣ ва ғайраро истифода бурда ва дар онҳо сирри тичоратии дигар субъекти соҳибкор вучуд дорад, дахл надорад, агар маълумоти дахлдор бе вайронкунии меъёри сирри тичоратӣ гирифта шуда бошад.

Дар акси ҳол ин амал чун рақобати бевичдонона эътироф мешавад.

Моддаи 29. Вазифаи мақомоти давлатӣ ва шахсони мансабдор оид ба таъмиии сирри тичоратии субъекти фаъолияти соҳибкорӣ

Мақомоти давлатӣ ва шахсони мансабдори он вазифадоранд, ки маълумоти ба сирри тичоратӣ тааллуқдорро, ки ҳангоми бақайдгирии субектҳои хоҷагидор, санчиши фаъолияти онҳо, назорати шароити қор ва дигар амалҳои аз вазифаҳои мақомоти дахлдор бароянда ба даст меоранд, ошкор насозанд.

Ҳангоми иҷрои вазифаҳои бақайдгирӣ, санчиш ё назорати шахсони мансабдори давлатӣ ҳуқуқ надоранд, ки маълумоти дорони сирри тичоратиро, ғайр аз онҳое, ки барои иҷрои масъалаи гузошташуда масъуланд талаб намоянд. Чунин маҳдудиятҳо ҳангоми ба мақомоти давлатӣ пешниҳод намудани дигар маълумотҳо низ татбиқ карда мешаванд.

(Боби 5 Бо Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31.12.08с №463 хориҷ карда шудааст).

БОБИ 6. ҶАВОБГАРВ БАРОИ МОНЕАИ ҒАЙРИҚОНУНВ БА ФАЪОЛИЯТИ СОҲИБКОРВ

Моддаи 30. Асосҳои умумӣ ва ҷавобгарӣ барои монеаи ғайриқонунӣ ба фаъолияти соҳибкорӣ

Амали мақомоти давлатӣ ё шахсони мансабдори он, ки боиси имконнопазирии анҷомдиҳии фаъолияти озодаи соҳибкорӣ, маҳдудияти ҳаҷми вай, паҳн намудани соҳаҳои шаклҳои алоҳидаи он ва дигар соҳаҳои соҳибкорӣ мешаванд, чунин мақомот ва шахсони мансабдор тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Тамоми зарарҳои дар натаҷаи монеаи ғайриқонунӣ ба фаъолияти соҳибкории субъекти хоҷагидорӣ расонидашуда, аз рӯи даъвои субъекти номбурда ба пуррагӣ, аз ҷумла даромадҳои гирифтанишуда, аз ҳисоби маблағҳои бучети дахлдор бо тариқи судӣ ҷуброн карда мешаванд.

Моддаи 31. Масъулият барои вайрон кардани тартиби муқарраршудаи санчиши фаъолияти соҳибкорӣ

Дар ҳолати аз тарафи мақомоти давлатӣ ё шахсони мансабдори он вайрон шудани тартиботи муқарраршудаи санчиши соҳибкорӣ (дар мавридҳои набудани зарурати гирифтани ҳуҷҷатҳо, барӯйхатгирии арзишҳои моддӣ, боздоштани истехсолот, тартиб додани маълумотҳо ва баёнотҳои иловагӣ, пешниҳод намудани дархостҳои беасос ва дигар мавридҳо) ба ҳаҷми зарарҳое, ки бояд ҷуброн шаванд, маблағи подошпулиҳо ба кормандони корхона барои тайёр кардани маводи санчиш, музди меҳнат барои вақти маҷбуран

бозистодани истеҳсолот, фурсати мусоиди аз даст рафта, ки дар ин вақт субъекти хоҷагидор ҳангоми фуруши молҳо (корҳо, хизматрасониҳо) метавонист даромад ба даст орад, дохил шуда метавонанд.

Моддан 32. Ҷавобгарӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 33. Мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмиаш мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш. Душанбе 10 майи соли 2002
№46

Э. РАҲМОНОВ

ҚАРОРИ
МАҶЛИСИ НАМОЯНДАГОНИ
МАҶЛИСИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

**Оиди қабул намудани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи
ҳимоя ва дастгирии давлатии соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»**

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2002, №4, қ-1, мод. 295)

Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон **қарор мекунад:**

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳимоя ва дастгирии давлатии соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» қабул карда шавад.

Раиси Маҷлиси намояндагони
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш. Душанбе 10 апрели соли 2002
№605

С.ХАЙРУЛЛОЕВ

ҚАРОРИ
МАҶЛИСИ МИЛЛИИ
МАҶЛИСИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

**Оиди Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳимоя ва
дастгирии давлатии соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»**

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2002, №4, қ-1, мод. 294)

Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистонро «Дар бораи ҳимоя ва дастгирии давлатии соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» баррасӣ намуда, **қарор мекунад:**

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳимоя ва дастгирии давлатии соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ҷонибдорӣ карда шавад.

Раис Маҷлиси миллии
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш. Душанбе 23 апрели соли 2002

М.УБАЙДУЛЛОЕВ

№289